

חג החנוכה והסביבון

באספקלריה לאומית

הרב יעקב הלוי הורוביץ
ראשון לציון, אה"ק

ההשקפה הלאומית

א. כדי להבין את ענינו של חנוכה מן הזוית הלאומית מן הראוי להקדיש מלות הסבר אחדות למהותה של הציונות שהיא התנועה הלאומית שקמה בעם ישראל בדורות האחרונים. הציונות דגלה – ולמעשה, היא עדיין דוגלת – בהשתתת קיום העם על בסיס לאומי, היינו בהפיכת עם ישראל לעם ככל העמים. אומות העולם נהיות לעם ע"י סממנים לאומיים שבראשם מדינה (טריטוריה) ושפה. ולשיטת הציונות, אף עם ישראל כן.

עם ישראל כמוהו כעם האנגלי והצרפתי. האנגלי גר באנגלי' ודובר אנגלית והוא אנגלי טוב, כן גם הצרפתי – הוא מתגורר בצרפת, דובר צרפתית והוא צרפתי טוב. אף עם ישראל כך: יש לדאוג לו למדינה משלו (לא מופרך גם באוגנדה...) וכן לשפה אחידה לבניו, ובכך הוא יהי' לעם – "נורמלי" – ככל העמים.

ומה בדבר שמירת תורה ומצוות (לפי השקפה זו)? שמירת תורה ומצוות היא ענינו הפרטי של כל אדם, והיא נתונה לשיקול דעתו ולבחירתו החפשית של כל יחיד באשר הוא. אם רצונו להניח תפלין ולשמור שבת איש לא יפריע לו, ואם לאו – גם זוהי זכותו. אך מה שברור הוא, ש"עם" נהיים אנו באמצעות הסממנים הלאומיים, ולא ע"י התורה (חס ושלו).

ויתר על כן, הציונות מבקשת לבשר בשורה גדולה ולחדש משהו בשמי היהדות, והוא: כיון שהגענו עתה לתקופה חדשה, היא תקופת ה"קוממיות" – שהרי הקמנו את המדינה והבאנו, כביכול, את הגאולה לעם ישראל – מתאים וראוי איפוא, להתרחק עד כמה שאפשר מן הגלות וה"גלותיות", למאוס בהם, וגם לחוש, ובמדת האפשר גם לבטא בגלוי, רגשי בוז ותיעוב כלפיהם, ולפיכך בהחלט מתבקשים כמה שינויים בתחומים שונים בהווי עמנו.

- כידוע, דוד בן גוריון מקים המדינה ומייסדה, וראש הממשלה ושר הבטחון הראשון שלה, בז גלות, רחש לה שנאה גדולה, וכן גם לכל סממן שמזכיר משהו ממנה. כאשר מישהו הי' מעז לדבר באידיש בנוכחותו, הי' מתפרץ וטוען לעומתו: כיצד זה אינך בוש להשתמש בלשון גלותית?! כלך לך משפה גלותית זו!...

כמו"כ במעמדו כשר הבטחון הממונה על צה"ל, הוא דגל ב"עיברות השם". כלומר, הוא דרש מכל מועמד הרוצה לקבל תפקיד פיקודי בצבא לשנות את שם המשפחה המסורתית ה"גלותית" שלו לשם עברי.

ובעצם, ברוח זו, ומתוך השקפת עולם זו, נובעת גם האופנה המחודשת בקריאת השמות הפרטיים לילדים, היינו, מה שמקובל – בימינו ובמדינתנו המתחדשת – להעניק לילדים שמות מודרניים – "תנ"כיים" (כידוע, בן גוריון הי' חובב תנ"ך מושבע, והרוח ה"מקראית" וה"תנ"כית" שהפיץ, חדרה והשפיעה, כנראה, על חלקים לא מבוטלים בציבור), ולפיכך נוהגים כיום להעניק לילדים שמות, מן הטבע ומן התנ"ך, כמו: אלון ואלונה, נמרוד ונמרודה... וכמובן, אהדה וסימפטי' יתירה נודעת לקריאת הילדים בשמות הנושאים אופי לאומי, המזכירים ומעלים על נס את ה"תחי' הלאומית" ואת "קיבוץ

הגלויות" המתרחשים עתה בארצנו, כמו: עמיקם ("עמי-קם" - "קם" מגלות לגאולה...) ישבעם ("ישב-עם"), אל-עם וכיו"ב. ואין כאן המקום להאריך בזה.

[אגב, ברוח זו אפשר להבין את אשר עוללו לילדי העולים החדשים מתימן (וממקומות נוספים) בתקופת שלטונה של מפא"י ובן גוריון: קציצת הפאות והרחקתם הכפוי' מן הדת. וכל זה נעשה, כמובן, מתוך כונה טהורה ו"תמימה" לשם "החשת 'פרוצס' ההסתגלות" וכדי לסייע בידם להשתלב בהווי התרבותי של ארצנו, כמסקנתה של ועדת החקירה הממלכתית שחקרה את הטענות על הנעשה במחנות העולים בנושא זה¹...].

וכל זה עולה בקנה אחד ומשתלב יפה עם דברי **אחד העם** - הוגה הדעות, בה"א הידיעה, של הציונות - שכינה, בזמנו (בתקופת חובבי ציון וייסוד הציונות), את עם ישראל בכינוי מעניין ורב משמעות: "העם הזקן הנוטה למות" (עפרא לפומי). ומדוע, בעצם, ראה אחד העם את עם ישראל כעם זקן הנוטה למות? שכן, בלימוד התורה ובקיום המצוות מאסו הציונים, המשכילים-המתיוונים של העת החדשה, וא"כ נשאלת השאלה: מה מייחד את העם הזה ועושה אותו לעם? הרי מדינה ריבונית ושפה אחידה משלו עדיין אין לו (בתקופה הנ"ל), ומהו, איפוא, הדבר המאפיין המייחד אותו ועושה אותו לעם?! הרי למרבה הצער, אין לו מאפיין כזה כלל, וא"כ הוא "עם זקן הנוטה למות". ואת העם ה"גלותי" הזה הנוטה למות, בקשה הציונות להחיות ולגאול, ואכן היא הקימה לו מדינה, העניקה לו "תחי' לאומית" וגאלתהו בגדול!...

חנוכה באספקלרי' לאומית

ב. ומכאן לנושא מאמר זה: **חנוכה מן הזוית הלאומית**. אם במסורת ישראל (ה"גלותית") נקרא החג הזה בשם: חנוכה - כאומרם ז"ל (שבת כא, ב) "מאי חנוכה", וכן נקרא החג בפייהם ובכתביהם של כל גדולי ישראל, ראשונים ואחרונים ממזרח וממערב, במשך כל הדורות - כי אז, בתקופתנו זו, כשהגענו קוממיות לארצנו ונכנסנו לעידן חדש, עידן ה"תחי'", מן הראוי לשנותו ולקרוא לו בשם חדש.

- הכירו נא את: "חג האורים"², או בשמו הנרדף "חג המכבים". שכן החג הזה נחוג לזכר הגבורה ההירואית של המכבים, ולזכרון נצח של עוז רוחם, שיצאו למלחמה נגד היוונים ואף התגברו עליהם ונצחום, למרות שהיו מעטים נגד רבים. וכלשון הפזמון העממי הידוע, המושר בגני הילדים ובכל מוסדות החינוך הממלכתיים בישראל: "על הניסים ועל הנפלאות אשר חוללו המכבים" (לא ח"ו: אשר חולל ה' למכבים...).

¹ הועדה בראשות השופט העליון מר גד פרומקין. על הקמתה החליטה הממשלה ביום כ"ח טבת ה'תש"י (17.1.50), ואת מסקנותי' הגישה בכ"ב אייר (9.5) באותה שנה (ראה בספר "למען דעת - ילדי תימן מאשימים" ע' ח. נז. נח).

² במכתב המזכירות המדעית של האקדמי' ללשון העברית אלי (מיום י"ח טבת ה'תשע"ט) הם מציינים, כי מקורו של ביטוי זה שהתחדש בעברית החדשה, הוא על פי שחזור השם שמוזכר בכתבי יוסף בן מתתיהו **ביונית בלבד**, אשר תרגומו הוא 'חג האורות'.

[ומכאן מענה למיתממים הטוענים, כי גם באג"ק של הרבי מצינו ביטוי זה לפעמים ולכן אין סיבה להמנע מלהשתמש בו, והתשובה לכך פשוטה בתכלית:

ברור שאין זו דרכו של הרבי לתפוס ביטוי ציוני-חילוני מחודש, שמקורו בכתבי יוסף בן מתתיהו **ביונית**, ולהעדיפו על שם יהודי תורני שמקורו בדברי חז"ל (שבת כא, ב. ועוד) וגם נתקדש במסורת ישראל ע"י גדולי ישראל וישראל קדושים **בכל** תפוצות ישראל **ובכל** הדורות. ואכן **תמיד (אין-ספור פעמים)** נזכר החג בכתביו של הרבי בשמו היהודי המסורתי: חנוכה, וזה פשוט וברור. ומה שמצינו פעמים בודדות ויוצאות דופן שהשתמש בביטוי זה באגרותיו, זהו רק במקרה שהאגרת נשלחה לנמען שזוהי לשונו (ראה לדוגמא: אג"ק חכ"ט ע' קיג אגרת לד"ר, ש"מזכיר חג האורים"). חל"ב ע' סט (לכל חיילי הבסיס והיחידה) ועוד כמה בודדים כיו"ב)].

וכל זה, כמובן, מתוך מגמה למחוק ולטשטש כל זכר ל"גלותיות", ולעודד, לפתח, לרומם ולהעלות על נס את השקפת העולם הציונית ואת הרעיונות והסיסמאות הלאומיים.

הסביבון באספקלרי' לאומית

ג. ומשם החג שעבר עיבוד ו"שינוי הדמות" – מהראוי להפנות מבט גם אל הסביבון, שישראל קדושים נהגו לשחק בו בימי החנוכה. מסתבר כי גם הסביבון ספג הטיי' לאומית לא קטנה. במסורת ישראל במשך כל הדורות נכתבו על הסביבון האותיות: **נ-ג-ה-ש**, שהם ראשי התיבות של "**נס גדול הי' שם**", ועתה, בעידן ה"תחי", כותבים עליו: **נ-ג-ה-פ** – כלומר, נס גדול הי' פה.

לאמיתו של דבר, די בכך שרישום האותיות שעל הסביבון הוא מנהגן של ישראל קדושים, כדי שלא נרשה לעצמנו לשנותו. שכן "מנהג ישראל תורה היא", כפי שהי' מרגלא בפומי' של הרבי בכל עת מצוא, מנהגי ישראל בהיותם חלק מהתורה הם קדושים ואין לנו רשות לגעת בהם ולשנותם³. אכן בענייננו מהראוי לציין ענין נוסף, כי הכיתוב הנ"ל שעל גבי הסביבון אינו סתם דבר שיש לקבלו בקבלת עול בלי הבנה, אלא הוא מוטעם ומומתק גם בהטעמה חסידית-חב"דית - ראה בשיחותיו המוגהות של הרבי (בספר השיחות תשמ"ח⁴), שביאר בכיתוב זה ביאור עמוק בדרך החסידות⁵.

ויש להעיר ולהוסיף על דבריו - שמקור הדברים המבוארים שם, הוא מספר בני ישכר⁶, כפי שציין רבינו עצמו שם. וראה זה פלא, כשמעיינים בספר זה מוצאים שמבאר, כי חשיבותן של האותיות נ' ג' ה' ש' היא, שהן בגימטריא "משיח". והקשר שבין הדברים הוא, שכן האור הרוחני המאיר בימי החנוכה הוא אורו של משיח⁷, וכמבואר ענין זה גם בכו"כ מקומות בתורתו של הרבי⁸. נמצא אפוא, שענין זה של האותיות שמנהג ישראל לרושמן על גבי הסביבון, הוא בעל משמעות רוחנית פנימית, ומובן שאין נכון לשנותו⁹.

³ ראה תוד"ה נפסל (מנחות כ, ב), ושם: מנהג **אבותינו** תורה היא. ועד"ז במהרי"ל, הובא ברמ"א שו"ע יו"ד סי' שע"ו ס"ד. ובמנהגים ישנים מדורא ע' 153 "והמנהג תורה היא". וראה ירושלמי פסחים פ"ד ה"א. שו"ע אדה"ז או"ח סוסק"פ. סי' תלב ס"א. סי' תנב ס"ד. סי' תצד ס"ז. ועוד.

⁴ ח"א, ע' 360 הערה 32.

⁵ ראה גם בתורת מנחם – התוועדיות ה'תשמ"ז ח"ב ע' 185 שד' האותיות שע"ג הסביבון הם - ע"פ מנהג ישראל (ש)תורה היא – נ' ג' ה' ש', ר"ת: נס גדול הי' שם, **ושכן ראו גם בבית רבותינו נשיאנו**.
⁶ להרה"ק ר' צבי אלימלך מדינוב, מאמרי חודש כסלו-טבת מאמר ב (מו, ב).

⁷ ועד"ז הובא בשם הרה"צ ר' פנחס מקוריץ – ראה באמרי פנחס השלם (בני ברק, תשס"ג) ח"א, שער פרשיות ומועדים, חנוכה, ע' מט אות סח. וראה שם בהערות ביאור הענין מכמה ספרים שהרחיבו וביארו את דבריו.

⁸ כגון בספר השיחות ה'תשנ"ב ח"א ע' 201. ועוד.

⁹ וגם בהתוועדיות ה'תשמ"ז (הנ"ל הערה 5) רמז לזה במ"ש "ידוע שישנם כמה וכמה רמזים בנוגע לסביבון וכל **פרטיו**, כמבואר בספרי טעמי המנהגים".

בענין פרטי מנהג הסביבון ומקורותיו, והסודות והרמזים שנאמרו בו ע"י גדולי ישראל, וכן עדויות על גדולי ישראל ששיחקו בעצמם בסביבון בחנוכה – ראה בפסקי תשובות סי' עתר אות ד ובהערות. נטעי גבריאל פרק נא ס"א-ד ובהערות. מנהגי מהרי"צ הלוי (ב"ב תשע"ו) ח"א פרק לב ס"ח ובהערות. ובארוכה בקובץ אור ישראל (מאנסי) גל' יד (טבת תשנ"ט) ע' נ ואילך.

בקובץ אור ישראל (שם ע' נט) הובאה עדות על הרה"ק רבי אהרן מבעלזא שהקפיד לשחק בסביבון שרשומים עליו האותיות נ, ג, ה, ש, ושלח את משמשו להביא לו דוקא סביבון כזה, **ולא מהסביבונים המצויים בארה"ק** שנרשם עליהם: נ, ג, ה, פ.

[וזאת למודעי, כי אמנם בשיחות לנוער (ח"ז ע' 1100) מוזכר שעל הסביבון מופיעות האותיות נ, ג, ה, פ – אך עריכת החוברות הנ"ל בעברית היתה מעשי ידי עיתונאי שאינו חסיד חב"ד וחוברות אלו לא עברו את הגהת הרבי או גורם מוסמך בהוצאת קה"ת (ומופיעות שם שגיאות נוספות מסוג זה), ואין לסמוך ולדייק כלל בהנכתב שם (שמעתי מהרב אברהם מייזליש ז"ל, שהי' מעורב בזמנו בהו"ל של חוברות אלו)].

אך הציונות טוענת: מדוע לנו לדבר על מה שהיה "שם", הרי זה נשמע "גלותי" וצורם לאוזן?! בחו"ל אכן מתאים לכתוב על הסביבון שהנס הי' "שם", כשהכונה היא לארץ ישראל, אולם כשאנו נמצאים כבר בא"י, משאת נפשנו וחמדת לבבנו, כשחווינו כבר את חווית ה"תקומה" והתחיה", למה לנו לדבר על מה שארע "שם"?! במקום להגות להגי לשון מן העבר ה"גלותי" ולהשתמש במטבעות לשון "גלותיות", מהראוי להבליט את השינוי המרענן שארע לעמנו ולרשום על הסביבון את האותיות: נ-ג-ה-פ, ראשי תיבות של "נס גדול הי' פה".

אולם בעלי גישה זו אינם יודעים (ושמא אינם מעוניינים לדעת...), כי הנס העיקרי של חנוכה הוא דוקא נס מציאת פך השמן והדלקתו שמונה ימים ולא הנצחון במלחמה - כשאלת הגמרא (שבת כא, ב) "מאי חנוכה", כלומר, מכיון שבחנוכה היו כמה ענינים: נצחון המלחמה בגשמיות¹⁰, נצחון המלחמה ברוחניות¹¹ וכן נס פך השמן, לפיכך שואלת הגמרא "מאי חנוכה", ופירש רש"י "על איזה נס קבעה", כלומר, הכונה בשאלת הגמרא היא לחקור ולהתחקות אחר הנקודה העיקרית של החג, מהו עיקר הנס שבגללו נקבע החג? - ועל כך מביאה הגמרא ברייתא, שחנוכה נקבע על זה ש"מצאו פך אחד של שמן שהי' מונח בחותמו של כהן גדול, ולא הי' בו אלא להדליק יום אחד, ונעשה בו נס והדליקו ממנו שמונה ימים", שזהו הנס העיקרי שעליו נקבע החג¹² - ובכן, אם את נס השמן אנו מבקשים לציין, הרי ברור שנס השמן לא אירע בכל בית ובכל מקום בא"י, אלא אך ורק בביהמ"ק: "שם", ולכן יפה ומתאים מאד הכיתוב הנהוג בישראל: נ-ג-ה-ש - שפיענוחו: נס גדול הי' "שם" (בבית המקדש).

*

ד. ואם יש את נפשכם, אפשר לבאר את הדבר בעומק יותר:

שינוי הכיתוב ל"נס גדול הי' פה" אינו בא רק לשם שלילה (שלילת התיבה "שם" ה"גלותית"), אלא טמונה בו גם משמעות עצמית חיובית (ברוח הציונות, כמובן). שכן, כאמור, דרכה של הציונות, ונטייתם של מנהיגי', הוא להסיט כל מה שאפשר לכוון הלאומי. והיא טוענת איפוא, למה לקשר את החג הזה עם נס פך השמן, שמזכיר את בית המקדש ואת עניני הטומאה והטהרה, שהם מושגים מופשטים שבעצם, חייבים להודות, עבר עליהם הכלח... ורוב הציבור בימינו אינו מבין אותם, אינו מתחבר אליהם וקשה לו להזדהות עמם... הרי עדיף לקשר את החג עם דבר שאנו מאמינים בו וגם חיים איתו בחיי היום-יום שלנו, הלוא הוא, הנושא הלאומי.

ובכן, לשיטת הציונות, מהו נס חנוכה, מהי מהותו ועניינו העיקרי? שהמכבים נצחו את היוונים והקימו לעצמם מדינה, הלוא היא מדינת המכבים, או מדינת החשמונאים, או אולי אפילו, יתכן שהם הקימו את "מדינת ההלכה", אבל עכ"פ מה שחשוב הוא שהם הקימו מדינה. וזהו בדיוק הדבר הגדול שארע גם בדורנו, קל לנו מאד להתחבר לזה, כי גם אנו גרשנו את הכובש הזר (הבריטים) מארצנו - כסיסמת המחטרות הידועה ("לגרש את הכובש הזר מארצנו") - והקמנו לעצמנו מדינה.

[ואגב יש לציין, כי הרעיון הזה חלחל ומצא לו אחיזה לא מעטה גם אצל שומרי המצוות, וגם אצל חלק מצעירי אנ"ש. הזדמן לי לשמוע חסיד חב"ד ששאל שאלה זו בתום לב ובמלוא הרצינות: מדוע חוגגים ועושים ענין גדול כ"כ מחנוכה, שהיה בו נצחון החשמונאים ועל ידו הקימו את מדינת ההלכה, הרי

¹⁰ באופן ש"מסרת גבורים ביד חלשים ורבים ביד מעטים" (נוסח תפלת "ועל הנסים").

¹¹ כמבואר בכמה מקומות (ד"ה מאי חנוכה בסה"מ אידיש ע' 184 ואילך. ד"ה זה, ש"פ מקץ ה'תשל"א) שהנצחון במלחמה הי' גם נצחון ברוחניות.

¹² ראה בזה גם "רשימות" חוברת קכה ע' 10. לקוטי שיחות ח"י ע' 143. חכ"ה ע' 237.

לאחר דורות לא רבים, גם נכדיהם של החשמונאים סרו מן הדרך¹³ והשלטון עבר ליד הצדוקים שהם לא הלכו בדרך ההלכה¹⁴, ובכן, מה יש לחגוג כאן!?

- אמנם האמת היא, שהדבר העיקרי שאירע אז ושבהמשך אליו אנו חוגגים את חג החנוכה הוא הגילוי האלוקי של נס פך השמן כנ"ל, אשר גילוי זה הוא אורו של משיח ומעין לעתיד לבוא¹⁵, והוא חוזר ומאיר כל שנה¹⁶ כמבואר בתורת החסידות¹⁷. והחשמונאים לא היו ציונים ולא לאומיים, ומעולם לא עבר בראשם רעיון של "הקמת מדינה"¹⁸!].

¹³ ראה ברכות (כט, א) יוחנן כהן גדול (שהיה בן שמעון בן מתתיהו החשמונאי – ראה סדר הדורות שנת ג'תרמ"ב, ג'תרמ"ז) שימש בכהונה גדולה שמונים שנה (או ארבעים שנה לכמה גרסאות – ראה סדה"ד שם) ולבסוף נעשה צדוקי.

¹⁴ שהרי יוחנן (הנ"ל בהערה הקודמת) הוא עצמו ה' המלך והי' צדוקי (סדה"ד שם), וכן בניו אחריו (ראה שם שנת ג'תרס"ח, ג'עת"ר).

¹⁵ כנזכר לעיל בפנים אות ג ובהערות 7, 8.

¹⁶ כפי שנאמר (אסתר ט, כח) "הימים האלה נזכרים ונעשים", וכפירוש האריז"ל בזה (ראה רמ"ז בספר תיקון שובבי"ם, הובא ונתבאר בספר לב דוד להחיד"א פכ"ט) – שכאשר הם נזכרים, הם גם נעשים, היינו שגילוי האור האלוקי שהאיר בימים אלה חוזר ומאיר כל שנה מחדש.

¹⁷ יותר על כן מבואר בחסידות, שלא זו בלבד שהאור חוזר ומאיר באותו אופן כפי שהי' בפעם הראשונה, אלא בכל שנה הריהו חוזר ומאיר באופן של הוספה - ע"ד המבואר באגה"ק (סי' יד) בנוגע לראש השנה, ש"בכל שנה ושנה יורד ומאיר... אור חדש עליון יותר שלא הי' מאיר עדיין מימי עולם אור עליון כזה", ועד"ז הוא גם בנוגע לכל הענינים שמתווסף בהם כל שנה אור עליון יותר (ראה בתורת מנחם חל"ב ע' 366. ובכ"מ).

¹⁸ ומה שכתב הרמב"ם "וגברו בני חשמונאי... והושיעו ישראל מידם והעמידו מלך מן הכהנים, וחזרה מלכות לישראל יתר על מאתים שנים עד החורבן השני", שמזה משמע לכאורה שהיתה משמעות מדינית לנצחון החשמונאים ("הקמת מדינה") - אין הדבר כן, וכמה תשובות והוכחות לזה:

(א) שכן, ברוב התקופה מאז ועד חורבן הבית, היו ישראל תחת שלטון רומי ולא היתה להם עצמאות מדינית. (ב) ואפילו בתחילת התקופה, כשיד בני חשמונאי עדיין היתה במיטבה (תחת שלטון יוחנן כהן גדול, הנ"ל הערה 14), היו כבר תחת שלטון רומי (ראה סדר הדורות שנת ג'תרמ"ח). [אלא שבעשרים ושש שנה הראשונות לשלטונם, הרומיים כיבדו את ישראל ושלטו בשותפות עימם, ולאחרי זה השתעבדו בישראל (ראה ע"ז ח, ב ובמהרש"א שם)]. (ג) ועיקר: דייק הרמב"ם בלשונו הזהב לכתוב "וחזרה מלכות לישראל...", שמשמעות הלשון היא, שבני חשמונאי רק החזירו המצב לקדמותו כפי שהי' מקודם ולא יצרו שום מצב חדש. והרי גם לפני זה היו ישראל תחת שלטון האומות (קודם פרס ואח"כ יון), ולא הי' להם (בכל תקופת בית שני) שלטון אמתי משלהם.

[ומדויק כן גם בפרש"י בנבואת דניאל (דניאל יא, כ), שנתנבא על מתתיהו וזרעו בלשון "הדר מלכות", ופירש רש"י (שם): "מתתיהו בן יוחנן... שר וגבור יהי' הוא וכל זרעו אחריו בני החשמונאים". הרי שאף שבפסוק מובא לשון מלכות, פירש רש"י שהכונה היא ל"שר וגבור". וראה גם ברש"י ד"ה עוד אחת (סנהדרין צז, ב) "עיקר כבודם ופארם שלא שלטה בהם אומה לא נתקיים כל כך". עיי"ש ודו"ק. ועד"ז הוא גם בדרשות הר"ן (דרוש השביעי קרוב לסופו) "המלכים אשר מלכו בבית שני אין מלכותם מצד עצמם כלל, אבל הם כפקידים למלך פרס רומי ולזולתם מן המלכים".]

ועיקר כוונת הרמב"ם היא רק לומר, שנצחון בני חשמונאי גרם שניצלו מגזירות היוונים ויכלו מאז ואילך לשמור תורה ומצוות כבעבר באין מפריע.

[על יחס מכבד של האומות לקדשי ישראל ולבית המקדש, יש להעיר גם מסדר הדורות (שנת ג'ת"ח, ד"ה כבוד): כבוד גדול עשו ג' מלכיות: פרס ויון ורומה [ל]בבית שני בעוד שלא גרם החטא, מה שלא נעשה לבית ראשון. עיי"ש בארוכה].

ומהשקפת עולם לאומית זו - נובע גם השינוי בכיתוב שעל גבי הסביבון. שכן האותיות נ-ג-ה-ש משמעותן: נס גדול היה שם, כלומר, בביהמ"ק, כנזכר לעיל. אולם אנו בעידן המודרני-העכשווי אין לנו ביהמ"ק, ולמען האמת גם איננו זקוקים לו, והוא גם איננו מעניין אותנו במיוחד... מה שכן תופס אותנו וחשוב לנו הרבה יותר זוהי, כמובן, הלאומיות והמדינה. ובכן, "נס גדול הי' פה" - שהמכבים ניצחו את היונים והקימו מדינה, בחבל ארץ הזה, שאנו דורכים עליו ברגלינו וחיים בו גם עתה. ובעצם גם אנו בעצמנו נהגנו ממש כך: נלחמנו נגד הכובש הזר והקמנו לעצמנו מדינה. בעינינו זה דבר גדול וחשוב ביותר, אנו מתחברים לזה ומעריצים את זה. וזהו: **נס גדול הי' פה!...**

לתגובות: Horoy770@gmail.com